

Františkovo slovo

č.203

V roce 2018 ve světě zabito 40 misionářů a 3000 křesťanů

Mons. Audo: Usilujeme o kontinuitu církve v Sýrii

Bůh se »narodil ze ženy«, abychom mohli obdržet plnost lidství

Tornielli: Ne vše, co se v církvi děje, je „nové“ a „revoluční“, jak dokládají dějiny

Bůh se neobešel bez Matky, a tím spíše ji potřebujeme my

O Otčenáši – Jádru horského kázání

Papež ukazuje východisko celé církvi v listě biskupům USA

Katolíci a umělá inteligence: nikoli skeptikové, ale ani těšitelé

Apoštolský vikář Anatólie: Zjevení Páně je v Turecku stále živé

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

V roce 2018 ve světě zabito 40 misionářů a 3000 křesťanů

Vatikán. Agentura *Fides*, která podléhá vatikánské Kongregaci pro evangelizaci národů, vydala jako vždy závěrem kalendářního roku statistickou zprávu o misionářích, kteří byli za uplynulý rok v různých částech světa připraveni o život. Během končícího se roku jich bylo celkem 40, z čehož bylo 35 kněží, 1 seminarista a 4 laici. Nejvíce obětí podle kontinentů bylo v Africe (19), potom v Americe (15), Asii (3) a v Evropě (1). Většina z nich byla zabita při loupežných přepadeních kostelů či církevních objektů.

Podobnou zprávu vydala také Papežská nadace *Kirche in Not*, která nesleduje pouze misionáře, ať z řad duchovenstva nebo laiků, ale celkové dění ve světě. Ze zprávy vyplývá, že v uplynulém roce bylo na světě vystaveno pronásledováním či ústrkům přibližně 300 milionů křesťanů. K jejich diskriminaci dochází ve 38 státech. Přibližně 3 tisíce křesťanů bylo na světě připraveno o život jen proto, že byli křesťany.

Mons. Audo: Usilujeme o kontinuitu církve v Sýrii

Sýrie. „Je to začátek konce války,“ komentoval těsně před Vánocemi syrský biskup Antoine Audo SI pro Vatikánský rozhlas zprávu o jednostranném stažení přibližně 2 tisíce vojáků USA ze severovýchodu Sýrie, kde podporovaly militantní skupiny syrských Kurdů. **Mons. Audo** (foto), katolický biskup chaldejského ritu ve městě Aleppo, podotýká:

„Většina Kurdů, podle mého mínění více než 90%, si nepřeje vznik samostatného Kurdistanu na severu Sýrie, ale naopak chce, aby syrský stát zůstal zachován spolu se všemi právy, které tam Kurdové doposud měli. Násilí zmíněných ozbrojených kurdských skupin tedy pomalu, ale jistě ustává, a nyní je třeba hledat definitivní politické řešení a dohodu mezi USA a Ruskem pro Sýrii a celý region.“

Vítězství nad tzv. Islámským státem (daesh), vyhlášené americkým prezidentem Trumpem jako důvod zmíněného odchodu amerických jednotek operujících na území Sýrie bez pozvání a dovození syrské vlády, se však ještě nejeví jako úplné...

„Dokud se tzv. Islámskému státu nepřestanou dodávat zbraně a peníze, tak nemůžeme nic dělat. Od začátku konfliktu říkám, že daesh byl vytvořen uměle s cílem prosazovat politické zájmy v regionu.“

Co byste řekl o přítomnosti křesťanů v Sýrii?

„Chceme zde zůstat, být solidární a udržovat spojení s těmi, kdo ze země odešli. Snažíme se vytvářet jednotu a hledat cesty naděje a kontinuitu církve v Sýrii, navzdory tomu, že mnozí, zejména ti mladí a bohatí, odešli.“

Říká syrský jezuita a biskup chaldejského ritu diecéze Aleppo, mons. Antoine Audo.

Homilie

31.12.2018

Bůh se »narodil ze ženy«, abychom mohli obdržet plnost lidství

V závěru roku nás provází Boží Slovo těmito dvěma verši apoštola Pavla (srov. *Gal 4,4-5*). Je to stručný a hutný výraz, jakási syntéza Nového zákona, podtrhující moment rozhraní, kterým je právě konec roku.

První výrok, který nás upoutá, zní »*naplnil se čas*«, a nabývá zvláštního významu v těchto závěrečných hodinách kalendářního roku, kdy více vnímáme potřebu, aby plynoucímu času něco dalo smysl. Něco nebo lépe *někdo*. A ten »někdo« přišel, poslán Bohem. Je to Jeho Syn, Ježíš. Jeho Narození jsme slavili přednedávnm, narodil se z Panny; podroben Zákonu, židovské dítě podléhající Pánovu Zákonu. Ale jak? Jak může být znamením, že »se naplnil čas«? Jistě, prozatím je skoro neviditelný a bezvýznamný. Až uplyne jen o málo víc než třicet let, uvolní onen Ježíš neslýchanou sílu, která působí dosud a potrvá celé dějiny: *Lásku, jež dává plnost všemu*, i času. Ježíš je »koncentrát« veškeré Boží lásky v jediné lidské bytosti.

Svatý Pavel říká jasně, *proč se Boží Syn narodil v čase a jaké poslání mu dal Otec, narodil se totiž, »aby vykoupil«*. To je druhé slovo, které se nás dotýká: *vykoupit*, to znamená vyprostit z otroctví a navrátit svobodu, důstojnost a svobodu vlastní *synům*. Otroctvím, které miní apoštol, je »Zákon«, chápaný jako soubor předpisů, které je třeba dodržovat; Zákon zajisté člověka vychovává, je pedagogický, ale nevysvobozuje člověka z jeho hříšného stavu, ba dokonce jej do tohoto stavu takřkajíc »vbíjí« a zabraňuje mu dosáhnout svobody synů.

Bůh poslal na svět svého Jednorozeného Syna, aby vykořenil z lidského srdce starodávné otroctví hříchu a vrátil tak člověku jeho důstojnost. Z lidského srdce totiž – jak učí Ježíš v evangeliu (srov. Mk 7,21-23) – vycházejí všechny zlé úmysly a nepravosti, které kazí život a vztahy.

Tady se musíme zdržet, zastavit a s bolestí a lítostí reflektovat nad tím, proč také tento rok, chýlící se ke konci, tolik mužů a žen prožilo a prožívá ve *stavu otroctví*, nedůstojného lidských osob.

I v našem městě Řím jsou bratři a sestry, kteří se z různých důvodů ocitli v tomto stavu. Myslím zejména na ty, kdo nemají, kde bydlet. Je jich přes deset tisíc. Jejich situace je v zimě obzvláště těžká. Všichni jsou syny a dcerami Božími, ale různé, někdy komplikované formy otroctví je přivedly na hranici lidské důstojnosti. Také Ježíš se narodil v podobných podmínkách, ale nikoli náhodou nebo nehodou. Chtěl se tak narodit, aby vyjevil Boží lásku k maličkým a chudým, a tak zasadil do světa semeno Božího království, království spravedlnosti, lásky a pokoje, kde nikdo není otrokem, nýbrž všichni jsou bratry a dětmi jediného Otce.

Církev, která je v Římě, nechce být lhostejná k otroctvím naší doby, ani jim jenom přihlížet a asistovat, nýbrž chce být *uvnitř* této reality a *nablízku* lidem v těchto situacích.

K této formě *mateřství* církve bych rád povzbudil slavením božského mateřství Panny Marie. Nazíráním na toto tajemství rozpoznáváme, že se Bůh »narodil ze ženy«, abychom my mohli obdržet plnost lidství a »byli přijati za syny«. Jeho ponížením jsme byli povzneseni. Jeho nepatrnost nám dala velikost a Jeho slabost sílu. Naše svoboda plyne z toho, že On se stal služebníkem.

Jaké jiné jméno tomu všemu dát, ne-li *Láska*? Láska Otce i Syna i Ducha svatého je tento večer na celém světě velebena svatou matkou církví hymnem chval a díků.

Tornielli: Ne vše, co se v církvi děje, je „nové“ a „revoluční“, jak dokládají dějiny

Řím. Jmenovaný ediční ředitel vatikánských médií Andrea Tornielli, který nastoupí do úřadu 4. ledna, napsal článek na rozloučenou do portálu *Vatican Insider*, jehož byl dosud hlavním koordinátorem, aby poděkoval svým kolegům za spolupráci. Tornielli ve svém [článku](#) připomíná, že zmíněný portál vznikl roku 2011 nikoli jako blog soukromníka, nýbrž jako výsledek kolektivní práce žurnalistů, kteří se profesionálně zaobírají děním ve Vatikánu. „Snažili jsme se upřednostňovat solidní podání faktů před komentáři nikoli proto, že by analýzy a komentáře nebyly potřebné, nýbrž proto, že žijeme v epoše sociálních sítí, kde často hrozí, že fakta jsou považována za samozřejmá a diskutuje se pouze o jejich interpretacích, což často vede k tomu, že mizí kontext i faktory samotné reality. Snažili jsme se proto ukazovat – píše dnešní ediční ředitel vatikánských médií – že ne všechno, co se v církvi děje, je vždycky „nové“ a „revoluční“, čehož doklady existují v minulosti, a že dobrá informace o dvoutisícileté instituci nemůže nikdy odhlížet od dějin. Ne vždycky jsme dokázali dosáhnout cílů, které jsme si dali, protože naše aktivita byla často podmíněna technickými těžkostmi, časovými omezeními i nevyhnutelnými chybami. Rostoucí zájem o naši práci nás však během těchto let přiměl k většímu nasazení a k lepší organizaci práce,“ bilancuje Andrea Tornielli devítiletou činnost internetového portálu *Vatican Insider*, u jehož zrodu stál a který nyní vychází kromě italštiny, španělštiny a angličtiny, také v čínské a arabské verzi.

Homilie

1.1.2019

Bůh se neobešel bez Matky, a tím spíše ji potřebujeme my

»Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli« (*Lk 2,18*). *Divit se, žasnout* – k tomu jsme povoláni dnes, na závěr oktávy Narození Páně, se zraky dosud upřenými k Dítěti, které se nám narodilo, zbavené všeho a oplývající láskou. Úžas je postoj, který je třeba zaujmout na počátku roku, protože život je dar, který nám umožňuje vždycky znovu začít, i z té nejnižší úrovně.

Dnes však také žasneme nad Matkou Boží. Bůh je maličkým dítětem v náručí ženy, která živí svého Stvořitele. Socha, kterou máme před sebou, znázorňuje Matku a Dítě, kteří jsou natolik sjednoceni, že působí dojmem jediného celku. To je tajemství, které dnes budí nekonečný obdiv: Bůh se navždy spojil s lidstvem. Bůh a člověk navždy spolu – to je ta dobrá novoroční zpráva: Bůh není pánem, jenž má odstup a je v nebi osamocen, nýbrž vtělenou Láskou, narozenou z matky jako my, a zahrnující lidstvo novou laskavostí. Chápeme tak lépe božskou lásku, která je otcovská i mateřská, jako matka, která nepřestává věřit v děti a nikdy je neopouští. Bůh-s-námi

nás miluje nezávisle na našich pochybeních, na hříších a námi působeném chodu světa. Bůh věří v lidstvo, v jehož popředí stojí primárně a nedostižně Jeho Matka.

Ji prosíme na začátku roku o milost úžasu před Bohem, který budí úžas. Obnovujeme svůj počáteční úžas, kdy se v nás zrodila víra. Pomáhá nám Matka Boží, Matka, jež rodí Pána a nás Pánu. Je matkou, která v dětech rodí úžas víry, protože víra je setkáním, nikoli náboženstvím. Život bez úžasu šedne, stává se zvykem, i víra. Také církev potřebuje nově žasnout nad tím, že je příbytkem živého Boha, Pánovou Nevěstou, Matkou, která rodí děti. Jinak jí hrozí, že se stane krásným muzeem minulosti. Církev-muzeum. Madona však v církvi vytváří ovzduší domova, obývaného Bohem novostí. Přijmeme tajemství Matky Boží s úžasem jako obyvatelé Efesu v době koncilu, a jako oni volejme: „Svatá Matko Boží“. *Dovolme jí, aby se na nás dívala, obejmula nás a vzala za ruku.*

Dovolme, aby se na nás dívala. Obzvláště ve chvílích nouze, vezíme-li ve spletitostech zauzleného života, je správné hledět k Madoně. Je však krásné, necháme-li Madonu hledět na sebe. Dívá-li se na nás, nevidí hříšníky, nýbrž děti. Říká se, že oči jsou zrcadlem duše. Oči *milostiplné* září Boží krásou, osvěcují nás rájem. Ježíš řekl, že oči jsou »pro tělo jako svítlna« (Mt 6,22): oči Madony dovedou osvětit každou temnotu a kdekoli rozžehnou naději. Její pohled obrácený k nám říká: „Drahé děti, odvahu, to jsem já, vaše matka!“

Tento mateřský pohled, který dodává důvěru, umožňuje růst ve víře. Víra je spojení s Bohem, zahrnuje celého člověka a aby se uchovala, potřebuje Matku Boží. Její mateřský pohled nám pomáhá, abychom v sobě viděli děti milované ve věřících Božím lidu, měli se vzájemně rádi, nehledě na svá omezení a zaměření. Madona nám umožňuje zapustit kořeny v církvi, kde je jednota víc než různost, a vybízí nás, abychom pečovali o sebe navzájem. Mariin pohled nám připomíná, že pro víru je podstatná laskavost, která staví hráz vlažnosti. Laskavost, laskavá církev. Slovo laskavost by dnes mnozí chtěli vyškrtnout ze slovníku. Je-li ve víře místo pro Matku Boží, nikdy se nevytratí střed, totiž Pán, protože Maria nikdy neukazuje k sobě, nýbrž k Ježíšovi a bratřím, protože Maria je matkou.

Pohled Matky, pohled matek. Svět, který hledí do budoucnosti bez mateřského pohledu, je krátkozraký. Zvětšuje sice zisky, ale nedovede už vidět v lidech děti. Zisky budou, ale nikoli pro všechny. Obýváme dům, ale ne jako bratři. Lidská rodina se zakládá na matkách. Svět, ze kterého je mateřská laskavost vyhoštěna jako pouhý sentiment, bude možná oplývat věcmi, ale nebude mít budoucnost. Matko Boží, nauč nás svému pohledu na život a obrať svůj pohled na nás a naše ubohosti. *Obrať k nám své milosrdné oči.*

Dovolme, aby nás obejmula. Po tomto pohledu přichází na řadu srdce, kde Maria, jak říká dnešní evangelium, »to všechno uchovávala a rozvažovala o tom« (Lk 2,19). Madona uchovávala v srdci všechno, objímala všechno, události příznivé i nepříznivé. O všem rozvažovala a všechno poroučela Bohu. Takové je její tajemství. Stejně tak jí leží na srdci život každého z nás: touží obejmout všechny naše situace a představit je Bohu.

V dnešním roztržitém životě, kde nám hrozí, že ztratíme nit, je Matčino objetí zásadní. Šíří se spousta roztěkanosti a osamocení. Celý svět je propojen, ale zdá se, že je stále více znesvářen. Potřebujeme se svěřit Matce, která objímá v Písmu mnoho konkrétních situací a je tam, kde je jí zapotřebí: vydává se za příbuznou Alžbětou, pomůže novomanželům v Káni, povzbuzuje učedníky ve Večeřadle... Maria je lékem na samotu a rozpad. Je Matkou útěchy, která má soucit a je spolu s tím, kdo je sám (z lat. *con-solatio* = útěcha). Ona ví, že utěšit nedokáže jen slova, je zapotřebí účast a její mateřská přítomnost. Dovolme jí, aby obejmula náš život. V modlitbě *Salve Regina* ji nazýváme „živote“, což se může jevit jako přehnané, protože životem je Kristus (srov. Jan 14,6), avšak Maria je s Ním natolik sjednocena a tolik nablízku nám, že není nic lepšího než vložit svůj život do jejích rukou a uznat, že je „životem sladkosti a naší nadějí“.

A potom, na cestě životem, *dovolme, aby nás vzala za ruku.* Matky berou děti za ruku a uvádějí je s láskou do života. Avšak kolik dětí, odkázaných na sebe, ztrácí směr, považuje se za silné, bloudí a svobodně se stává otroky. Kolik jen jich zapomnělo na mateřský cit, žijí v hněvu a lhostejnosti ke všemu! Kolik jen jich, bohužel, reaguje na všechno a na všechny jedem a zlobou! Projevit zlobu je dokonce považováno za příznak zmužilosti. Je to však pouhá slabost. Potřebujeme se naučit od matek, že hrdinství spočívá v sebedarování, zmužilost ve slitování a moudrost v mírnosti.

Bůh se neobešel bez Matky, a tím spíše ji potřebujeme my. Sám Ježíš nám ji dal, a to nikoli v ledajaké chvíli, nýbrž na kříži: »To je tvá matka« (Jan 19,27), řekl učedníkovi, každému učedníkovi. Madona není *volitelný doplněk*, je třeba ji přijmout životem. Je Královnou míru, která přemáhá zlo a vede stezkami dobra, šíří mezi dětmi jednotu a vychovává k soucitu.

Vezmi nás za ruku, Maria. Přimknuti k tobě překonáme ty nejsvízelnější zákruty dějin. Ved' nás za ruku, abychom objevili svazky, jež nás spojují. Shromáždí nás pod svůj plášť, kde se vlídností opravdové lásky opětovně vytváří lidská rodina: „*Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko*“. Povězme Madoně všichni společně: „*Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko*“.

O Otčenáši – Jádru horského kázání

Draží bratři a sestry, dobrý den... také šťastný nový rok!

Pokračujeme v našich katechezích o Otčenáši ve světle tajemství Narození Páně, které jsme slavili přednedávnem.

Matoušovo evangelium řadí text Otčenáše na strategické místo, doprostřed horského kázání (srov. 6,9-13). Pozorujme nejprve tuto scénu: Ježíš vystupuje na horu nedaleko jezera, usedá a bezprostředně okolo něho jsou ti nejdůvěrnější učedníci a potom velký zástup lidí bezejmenných tváří. Tomuto nesourodému shromáždění je poprvé předán Otčenáš.

Toto zařazení, jak jsem řekl, je velice příznačné, protože do tohoto dlouhého proslovu, zvaného „horské kázání“ (Mt 5,1-7,27), Ježíš vměstnal zásadní aspekty svého učení. Uvozují ho jako slavnostně zdobená klenba Blahoslavenství. Ježíš oblažuje celé kategorie lidí své, ale i naší doby, kteří nebyli příliš zohledňováni. Blahoslavení chudí, tiší, milosrdní, pokorného srdce... Toto je revoluce evangelia. Kde je evangelium, tam je revoluce. Evangelium nenechává klidným, pobízí a je revoluční. Všichni lidé schopní lásky, tvůrci pokoje, kteří byli až dosud odsunuti na okraj dějin, jsou nyní budovateli Božího království. Jako kdyby Ježíš říkal: kupředu vy, kteří nosíte v srdci tajemství Boha, jenž zjevil svoji všemohoucnost v lásce a v opuštění!

Z této vstupní brány, která převrací dějinné hodnoty, plyne novost evangelia. Zákon nemá být zrušen, nýbrž potřebuje novou interpretaci, která mu dá jeho původní smysl. Pokud má člověk dobré srdce, ochotné k lásce, pak chápe, že každé Boží slovo se musí vtělit do posledních důsledků. Láska nemá hranice. Ve zcela nové perspektivě je možné milovat manželku či manžela, přítele, ba dokonce i nepřítel. Ježíš praví: »Já vám říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují. Tak budete syny svého nebeského Otce, neboť on dává vycházet svému slunci pro zlé i pro dobré a sesílá déšť spravedlivým i nespravedlivým« (Mt 5,44-45).

Toto je obrovské tajemství, které tvoří základ celého horského kázání: *buďte syny svého nebeského Otce*. Zdá se, že tyto kapitoly Matoušova evangelia působí dojmem jakéhosi mravního pojednání a podávají etiku tak náročnou, že se zdají neuskutečnitelné. Zjišťujeme však, že jde především o teologické pojednání. Křesťan není někdo, kdo usiluje o to, aby byl lepší než druzí; dovede hřešit jako všichni. Křesťan je prostě člověkem, který stanul před novým hořícím keřem, Božím zjevením, které nepřináší hádanku nevyslovitelného jména, ale požaduje od svých dětí, aby jej vzývaly jménem „Otče“, nechaly se obnovit Jeho mocí a odrážely paprsek Jeho dobroty na tento svět, který tolik prahne po dobru a tolik očekává dobré zprávy.

Takto tedy Ježíš zahajuje výuku modlitby Otčenáš: distancuje se od dvou dobových uskupení. Prvním jsou pokrytci: »Nebudte jako pokrytci. Ti se rádi stavějí k modlitbě v synagogách a na rozích ulic, aby je lidé viděli« (Mt 6,5). Jsou to lidé schopní pronášet modlitby, které jsou ateistické, bezbožné, a činí tak proto, aby je lidé obdivovali. Kolikrát jen vidíme skandál takových lidí, kteří chodí do kostela a jsou tam celý den anebo tam chodí každý den, ale žijí v zášti vůči druhým nebo špatně mluví o lidech. To je skandální. Lépe pak do kostela nechodit, když žiješ jako bys byl ateista. Chodíš-li však do kostela, žij jako syn, jako bratr a vydávej pravé svědectví, nikoli antisvědectví. Křesťanská modlitba totiž nemá jiného věrohodného svědka než vlastní svědomí, kde se spřádá ten nejintenzivnější nepřetržitý dialog s Otcem: »Když se modlíš ty, vejdi do své komůrky, zavři dveře a modli se k svému Otci, který je ve skrytosti« (Mt 6,6).

Potom se Ježíš distancuje od modlitby pohanské: »Když se modlíte, nebudte přitom povídaví jako pohané. Ti si totiž myslí, že budou vyslyšeni pro množství slov« (Mt 6,7). Tady možná Ježíš naráží na ono „*captatio benevolentiae*“, které bylo nezbytnou předehrou mnoha starých modliteb, kdy božstvo muselo být nejprve uchváčeno dlouhou řadou chval a dopsňování. Pomysleme na onen výjev na Hoře Karmel, kdy Eliáš vyzval na souboj Baálovi kněze. Ti křičeli, tančili a dělali všechno možné, aby je jejich bůžek vyslyšel. Eliáš však míčky stál, a Pán se zjevil Eliášovi. Pohané myslí, že modlitba je neustálé mluvení a mluvení. Myslím i na mnohé křesťany, kteří se domnívají, že se modlí, když k Bohu mluví – promiňte mi – jako nějaký papoušek. Nikoli. Modlitba se koná ze srdce, z nitra. Ty však, když se modlíš – praví Ježíš – obrať se k Bohu jako syn ke svému otci, který ví, co máš zapotřebí ještě dříve než jej požádáš (srov. Mt 6,8). Otčenáš by mohla být také tichá modlitba. V podstatě stačí jen vystavit se Božímu pohledu, vzpomenout na Otcovu lásku. To postačuje k tomu, abychom byli vyslyšeni.

Je krásné, že náš Bůh nepotřebuje oběti, aby byla získána Jeho přízeň! Náš Bůh nepotřebuje nic. V modlitbě nás pouze žádá mít s Ním otevřen komunikační kanál, abychom stále objevovali, že jsme Jeho nejmilovanější děti. A On nás velice miluje.

3.1.2019

Papež ukazuje východisko celé církvi v listě biskupům USA

Vatikán. List *Svatého otce* s datem 1. ledna, adresovaný biskupům USA, kteří se v těchto dnech (2.-8.ledna) účastní duchovní obnovy v Chicagu pod vedením papežského kazatele o. Raniera Cantalamessy, ukazuje cestu z krize, kterou vyvolalo sexuální zneužívání nezletilých a zranitelných dospělých některými příslušníky

duchovenského stavu - komentuje ediční ředitel vatikánského úřadu pro komunikaci, Andrea Tornielli, dnes v podvečer zveřejněný, šestistránkový papežův list (k jehož obsahu se později podrobněji vrátíme).

Papež František jej zaslal jako projev své osobní blízkosti biskupům Spojených států, usebraných v ústraní chicagského semináře Mundelein na duchovní obnově, a nabízí jim svůj klíč k porozumění krize zneužívání, a to také s výhledem na únorové setkání ve Vatikánu. V promluvě k římské kurii (21. prosince 2018) papež o tomto tématu obšírně a důrazně pojednal. Nyní, v listě biskupům USA, jde přímo k věci, tedy k fenoménu zneužívání moci, zneužívání svědomí a sexuálnímu zneužívání, a ukazuje kořen problému i východisko z něho.

„Věřohodnost církve byla značně otřesena těmito hříchy a zločiny - připouští papež - ale především snahou tutlat je a skrývat.“ Papežův list nabízí odpověď. Varuje před přílišnou důvěrou v opatření, která vypadají „užitečně, nezbytně, ba správně“, ale postrádají „chuť evangelia“, pokud se odpověď na toto zlo stane pouhým organizačním problémem.

„Chuť evangelia“ začne postrádat církev, která se transformuje na „agenturu lidských zdrojů“ a důvěřuje pouze strategiím, plánům a podnikatelským praktikám, místo aby důvěřovala především Tomu, který ji dva tisíce let vede silou spásnosné moci milosti, tichým a každodenním působením Ducha svatého.

Již před několika lety papežové zavedli náležitější a přísnější normy, které čelí zneužívání, a další indikace vzejdou z kolegiální konfrontace mezi biskupy z celého světa ve spojení s Petrem. Lék by však mohl být neúčinný, pokud jej nebude provázet „obrácení našeho smýšlení (metanoia), našeho způsobu modlitby, způsobu spravování moci i peněz, našeho uplatňování autority a také vztahů mezi námi a vůči světu.“

Věřohodnost církve nebudují marketingové struktury. Budou plodem církve, která umí překonávat rozdělení a vnitřní protiklady; církve, jež svými činy odráží světlo, které není její, ale neustále ho dostává; církve, která nehlásá sebe a svoji dovednost, nýbrž je tvořena pastýři i věřícími laiky, kteří - jak píše papež - uznávají, že jsou hříšníci, a vybízejí k obrácení, protože sami zakusili a zakoušejí odpuštění a milosrdenství.

Katolíci a umělá inteligence: nikoli skeptikové, ale ani těšitelé

Itálie. S rozvojem a šířením tzv. umělé inteligence se množí problémy etického rázu. Co se totiž stane, až nebudou rozhodovat lidé, ale stroje? Tuto otázku si mimo jiné klade profesor Gregoriánské univerzity, **o. Paolo Benanti**, původem strojní inženýr, který se po studiích filosofie a teologie zaměřil na etiku, bioetiku a etiku technologií. Podle tohoto italského františkána nové technologie nejenom vše urychlují, nýbrž jsou svým masivním pronikáním do naší reality schopny zcela změnit vztah mezi člověkem a strojem. **Benanti** nicméně nezavrhuje „učené stroje“, které umístil rovněž do titulu své poslední knihy (*Le Macchine sapienti. Intelligenze artificiali e decisioni umane*; Marietti Editore), avšak varuje před manipulací softwaru, která může dovést k nové sociální nespravedlnosti.

„Nejprve bychom se měli velice jasně podívat na změny, kterých jsme svědky. Nová vlna technologické inovace zcela mění vztah mezi člověkem a strojem a také některé oblasti našeho života, včetně práce, citových vztahů, hledání partnera či estetických kánonů. Přitom je třeba se vyhnout dvěma krajním postojům – pokud bychom chtěli parafrázovat Umberta Eca, nebýt ani „skeptiky“, ani „těšitelé“, tedy domnívat se, že se tu nic nemění. Měli bychom spíše zachovat obezřetnost a ptát se sami sebe, zda chceme rozvoj takto nasměrovat. Ožehavým jádrem celého problému je skutečnost, že systémy umělé inteligence nás mohou přivést k mínění, že jsou schopny nahradit některé lidské činnosti.“

V čem tedy spočívá etická naléhavost v nakládání s umělou inteligencí?

„Především je třeba takřikajíc otevřít černé skříňky umělé inteligence. Tyto stroje fungují na základě algoritmů. Jejich software vymysleli lidé, ale jako v předchozích případech se nejedná o jednoduchý logický řetězec, nýbrž o softwary určené k výcviku. Vzniká zde proto velký problém, jak tento výcvik uskutečnit. Existuje již celá řada studií o tom, že tyto softwary mohou importovat zaujatost lidí, kteří je vytvořili, anebo vyvinout nové předsudky na základě aplikovaných dat. Je tudíž zřejmé, že software umělé inteligence, který podstupuje milion rozhodnutí, může vyprodukovat sociální újmu velice širokého dosahu. Mohou tak vznikat méně spravedlivé a paradoxně méně transparentní společnosti, protože nebudou mít přístup k faktorům této nespravedlnosti. Konkrétně se to projeví třeba při poskytování půjček, vázaných na riziko důvěryhodnosti žadatele, které vypočítá algoritmus (algorithmic risk assessment), anebo ve zdravotnictví, kde algoritmus určí zahájení léčby, či v oblasti národní bezpečnosti, anebo dokonce v personalistice, kde software rozhoduje o vhodných kandidátech na nové pracovní místo.“

Právě kvůli zamezení těchto situací Paolo Benanti vyzývá, aby řízení umělé inteligence zohlednilo všestranný lidský rozvoj, jak jej předkládá papežské magisterium a sociální učení církve.

„V tuto chvíli existují dva velké rozvojové modely těchto systémů – americký, ve kterém vládne trh, a tudíž větší produktivita a zisk. Na druhé straně existuje čínský vzorec, který tíhne ke státní kontrole. Podle mého názoru by

se správa umělé inteligence měla vrátit k západnímu, evropskému modelu, jehož výrazem je veřejné prostranství, kolem kterého se shromažďuje polis. Konfrontují se zde různé kompetence, které se snaží posoudit aktuální dění a řídit je ku prospěchu toho, co vnímají jako obecné blaho. Nakládání s umělou inteligencí znamená vytvořit takové kontexty, ve kterých by se rozvoj stal skutečným pokrokem, jak zdůrazňují papežské dokumenty, a které přihlížejí k integrální ekologii, tedy společenské provázanosti lidských vztahů. Z antropologického hlediska tu můžeme zaznamenat dvojí tendenci – na jedné straně se stroje polidšťují, na druhé straně hrozí, že se z člověka stane stroj a že tak zredukujeme hluboké lidské prožitky, jako zamilovanost a lásku, na pouhý algoritmus, výpočet, či lépe řečeno, na jejich strojově vypočitatelnou část."

Vysvětluje profesor Papežské univerzity Gregoriana, o. Paolo Benanti.

4.1.2019

Apoštolský vikář Anatolie: Zjevení Páně je v Turecku stále živé

Turecko. Biskup Paolo Bizzeti, apoštolský vikář Anatolie, spravuje území o rozloze větší než jeho rodná Itálie, kde ovšem křesťané tvoří nepatrnou menšinu a sdružují se do šesti farností. Pro naše mikrofony se zamýšlí nad nadcházející slavností Zjevení Páně.

„Když se Ježíš narodil v Betlémě v Judsku za času krále Heroda, přišli do Jeruzaléma mudrci od východu a ptali se: „Kde je ten narozený židovský král? Uviděli jsme jeho hvězdu na východě, a proto jsme se mu přišli poklonit“ (Mt 2,1). Těmito slovy začíná Matoušovo evangelium, které se čte o nedělní slavnosti Zjevení Páně. „Přibližuje událost, kterou v Turecku stále živě zakoušíme a je pro nás velice aktuální“, potvrzuje Vatikánskému rozhlasu mons. Paolo Bizzeti, kterého jsme telefonicky zastihli v Iškenderunu. Jedenasedmdesátiletého florentského jezuitu sem před třemi lety vyslal papež František.

„Nad tímto Matoušovým textem často meditujeme. S odstupem let se v něm vypráví o Ježíšově příchodu na svět – a to v době, kdy mezi jeho učedníky vstoupili mnozí pohané. Matouš přemýšlí o Pánově životě a uvědomuje si, že již od samého počátku se k němu přibližovali lidé vzdálení, zatímco ti, kteří byli nablízku, bohužel projeví svou odtažitost. Je to tedy další z mnoha zvrátů, spojených s Ježíšovým vánočním příběhem – na jedné straně přichodí z dálky a na druhé chlad blízkých, jako byli Herodes, kněží a učitelé Zákona, kteří sice vědí všechno o Mesiáši, ale pak setrvávají ve své uzavřenosti. Svazují je mocenské a náboženské dynamiky, kdežto tito věštcí ztělesňují lidi hledající pravdu o autentickém Bohu. Dají se vést a nakonec přijímají onen div, neuvěřitelnou novost Boha, který se stává malým s maličkými, pokorný s pokornými a chudý s chudými. Evangelium tak naprosto obrací logiku, které jsme uvykli... To vše je pro nás v Turecku živě zakoušenou přítomností, protože k nám přicházejí lidé z Íránu, Afghánistánu, Turkmenistánu a dalších východních zemí, kteří hledají Krista díky vnuknutí, jehož se jim dostalo nejrůznějšími způsoby – někdy je to internetový kontakt, jindy kniha nebo sen. Tuší, že Ježíš je tou pravou hvězdou, která prozáří každého člověka, a vydávají se na cestu – do země, kde je určitě snazší pokračovat v náboženském hledání. Toto evangelium je tedy pro nás velice aktuální...“.

Západem se naopak šíří strach z cizinců. Čemu se tedy z příběhu o východních mudrcích můžeme naučit?

„Strach z cizince, z někoho odlišného a hledajícího, který zpochybňuje naše pořádky, najdeme všude, také zde v Turecku a samozřejmě v Evropě, z níž se stala nedobytná pevnost. Myslím, že bychom se měli vrátit k otevřenosti a ochotě, kterou znázorňují tito mudrcové jako lidé schopní přesáhnout sami sebe. Bez otevřenosti nelze v životě národů mluvit o pokroku, ani o pravém náboženství. Je nutné vystavit se riziku, které tito hadači podstoupili. Vydali se na pouť z veliké dálky, procestovali řadu zemí a nakonec dali k dispozici své vlastnictví – protože také to je zázrak, najít lidi, kteří by sdíleli svůj majetek s chudou rodinou, která ovšem skutečně vyjevuje Pána. Je to hluboce symbolické vyprávění o lidském hledání a božském zjevení, o nebi a zemi, které se potkávají v betlémské jeskyni.“

Uzavírá z tureckého Iškenderunu biskup Paolo Bizzeti, apoštolský vikář Anatolie.